

Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-003
дар назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.
Душанбе, к. Буни Ҳисорак, шаҳраки
донишҷӯён, бинои таълимии 7, ауд 102)

ТАҚРИЗ

ба автореферати Икромова Малоҳат Холовна дар мавзуи
“Рушди баҳисобгирии идоракунӣ ва назорат дар ширкатҳои
сохтмонӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои
иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобгирии муҳосибӣ
ва аудит, пешниҳод шудааст

Соҳаи сохтмон дар қатори дигар соҳаҳои истеҳсолоти моддӣ дар
рушди иқтисоди миллӣ нақши муҳим дорад. Инчунин дар доираи
нишондиҳандаҳои макроиқтисодии мамлакат вазни қиёсии назаррасро
доро мебошад. Аз ин рӯ дар меҳвари асосии сиёсати давлат ва ҳукумат
қарор гирифтааст. Мудирияти баҳши хусусиро зарур меояд, ки
самаранокии ин соҳаро дар шароити иқтисоди бозорӣ бо усул ва
воситаҳои идоракунӣ навтарин таъмин намоянд.

Низоми баҳисобгирии муҳосибӣ ҳамчун функцияи идоракунӣ дар
ширкатҳои сохтмони ватании амалкунанда имрӯз наметавонад барои
таҳлили фаъолияти ҷорӣ ва қабули қарорҳои саривақтӣ иттилооти
мукамал пешниҳод намояд. Аз ин рӯ, баҳисобгирии идоракунӣ ва
назорат иттилооти лозимаро вабаста ба хоҳиши роҳбарияти зинаҳои
идоракунӣ дар шакли ҳисоботи идоракунӣ пешниҳод карда метавонад.
Баҳисобгирии идоракунӣ ин воситаи коркард ва пешниҳоди иттилооти
лозимӣ оид ба ҷанбаҳои гуногунӣ фаъолияти молиявӣ хоҷагидории
субъекти иқтисодӣ ба роҳбарияти зинаҳои идоракунӣ мебошад, ки дар
асоси он онҳо қарорҳои дахлдорӣ идоракунӣ қабул менамоянд.
Маълумотҳое, ки дар доираи баҳисобгирии идоракунӣ ҷамъоварӣ карда
мешавад, бояд ба ҳалли мушкилоти ширкатҳои сохтмонӣ нигаронида
шавад.

Ширкатҳои сохтмонӣ дар қатори дигар корхонаҳо, барои қонеъ
гардонидани талаботҳои ҷорӣ аҳоли бо манзилҳои истиқоматӣ ва дигар
иншоотҳои зарурӣ фаъолият карда истодаанд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ивазшавии шароити бозор, бидуни
рад кардани таҷрибаи классикии ҷойдоштаи қори баҳисобгирӣ ва
таҳлили фаъолияти хоҷагидорӣ, истифода бурдани методҳо ва усулҳои
муосири баҳисобгирии идоракунӣ лозим меояд. Коркард ва ҷорӣ

намудани низоми баҳисобгирии идоракунӣ ва назоратро дар ширкатҳои сохтмонӣ танҳо дар якҷоягӣ бо тамоми унсурҳои ба амал баровардан мумкин аст. Чи тавре ки амалияи фаъолияти хоҷагидорӣ нишон медиҳад, иҷро кардани баъзе аз амалҳо дар алоҳидагӣ (масалан, ба роҳ мондани ҳисобкунии хароҷот бидуни тартибдиҳии бучетҳо, ё ин ки сарфи назар кардани ҳисоботи дохили хоҷагӣ ва ғ.) барои ширкат натиҷаи муносибро ба бор намеорад. Аз ин рӯ гуфтаҳои боло бояд татбиқ карда шаванд.

Мавзӯи интиҳобнамудаи диссертатсионии Икромов М. Х “Рушди баҳисобгирии идоракунӣ ва назорат дар ширкатҳои сохтмонӣ” ба ақидаи мо рӯзмарра мебошад.

Аз мазмуни автореферат хулоса баровардан мумкин аст, ки саҳми муаллиф дар рушди асосҳои назариявӣ методологӣ, коркарди тавсияҳои амалӣ оид ба рушди баҳисобгирии идоракунӣ ва назорат дар ширкатҳои сохтмонӣ назаррас аст.

Муаллиф дар таҳқиқоти худ муайян кардааст, ки дар амалияи баҳисобгирӣ ду усули муайян кардани натиҷаи молиявӣ вобаста ба шакли қабулнамудаи паймонкор оид ба эътирофкунии даромад кор карда баромада шудааст: 1) «Даромад аз рӯйи арзиши объекти сохтмон» (усули баанҷомрасии сохтмон), яъне баъди ба охир расидани тамоми корҳо дар майдони сохтмон. 2) «Даромад аз рӯйи ҳаҷми корҳои анҷомдодашуда» (усули фоизи иҷроиши корҳо), яъне даромад вобаста ба иҷроиши марҳилаи муайяни кор эътироф карда мешавад. Ҳангоми татбиқи ин усул натиҷаи молиявии паймонкори сохтмон дар давраи муайяни ҳисоботӣ ҳамчун фарқ байни маблағи ҳаҷми корҳои иҷрошуда ва хароҷоти ба ин корҳо тааллуқдошта муайян карда мешавад. Муаллиф усулҳои зикршударо хотиррасон намуда тасдиқ менамояд, ки дар ширкатҳои сохтмонӣ танҳо истифодабарии усули дуюм ба мақсад мувофиқ аст. (с.16).

Муаллиф тасдиқ минамояд, ки зимни ташкили баҳисобгирии хароҷоти истехсолоти сохтмонӣ аз рӯйи моддаҳои арзишмуайянкунӣ ҳамаи хароҷоти мустақими истехсолӣ дар ҳисоби 10730 «Истехсолоти нотаом» ҷамъ карда мешавад. Ба хотири ин вай амсилаи баҳисобгирии хароҷот ва натиҷаҳои молиявӣ аз фурӯшро таҳия кардааст.)Расми 2, с20.)

Инчунин нақшаи ташкили низоми назорат дар сохтмонро каркард намудааст (с. 22), ки ин метавонад ҳамчун заминаи методологӣ дар ширкатҳои сохтмонӣ истифода шавад.

Коркардҳои илмӣ муаллиф вобаста ба рушди баҳисобгирии идоракунӣ ва назорат аҳамияти назариявӣ ва амалӣ доранд, аз он ҷумла пешбурди баҳисобгирӣ дар маконҳои бавучудоии хароҷот аз рӯйи

моддаҳои харочот, ҳисоботҳои тавсияшаванда, буҷетикунони ва варақаҳои тавсиявии арзишмуайнкунӣ, амсилаи ташкили баҳисобгирии харочот вобаста ба моддаҳо дар баҳисобгирӣ ва ғайра

Дар баробари ин, нуқтаи назари муаллиф оид ба рушди баҳисбгирии идоракунӣ ва назорат дар ширкатҳои сохтмонӣ қобили дастгирист.

Аз натиҷаи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар автореферат роҳҳои рушди баҳисобгирии идоракунӣ ва назорат дар ширкатҳои сохтмонӣ пешниҳодшуда, аз асоснок будани таклифу пешниҳодҳо шаҳодат медиҳад.

Ҳаҷми муайяни корҳои илмӣ дар натиҷаи таҳқиқоти диссертатсионӣ интишор намудаи муаллифро қайд кардан ба маврид аст. Дар амалияи як қатори субъектҳои иқтисодӣ истифода шудани натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ аз сатҳи баланди иҷроиши он шаҳодат медиҳад.

Диссертатсияи Икромова М. Х - ро мусбӣ баҳо дода, ба ақидаи мо як қатор камбудӣҳо дар кор дида мешаванд:

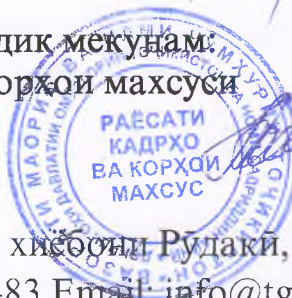
1. Аз тарафи муаллиф ташкили марказҳои масъулият дар ширкатҳои сохтмонӣ бо мақсади ташкили баҳисобгирии сегментӣ оварда шудааст аммо самаранокии иқтисодии онҳо дар автореферат муайян карда нашуддаст.

Камбудии зикршуда ба мазмуни кори иҷрошуда монеа шуда наметавонад ва қурби онро коҳиш намедиҳад. Новобаста аз норасоии овардашуда, автореферати пешниҳодшуда нишон медиҳад, ки диссертатсия кори илмӣ-таҳассусии мантиқан баанҷомрасида мебошад ва ба талаботи бандҳои 31, 32, 33 “Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ” мутобиқ ва ҷавобгӯӣ буда, муаллифи он – Икромова М. Х - сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 - Баҳисобгирии муҳосибӣ ва аудит мебошад.

Муқарриз: н.и.и., дотсент мудири
кафедраи баҳисобгирии бухгалтерӣ,
таҳлил ва аудити ДДОТ ба номи С. Айни

Ойматов Б.Ш

Имзои Ойматов Б.Ш. ро тасдиқ мекунам.
Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
ДДОТ ба номи С. Айни

Мустафозода А.

25.04.2025

(Суроға: 734003, ш. Душанбе, хисоби Рудакий, 121, бинои таълимии 5,
ауд. 142, Тел: +992(37) 224-13-83 Email: info@tgpu.tj)